

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00510620
Ons Kenmerk : ODH-2018-00064727
Datum :

16 JULI 2018

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 5 februari 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Beverweerdstraat en omgeving te Den Haag'. De werkzaamheden betreffen het renoveren en isoleren van acht appartementencomplexen aan de Loevesteinlaan, Hardenbroekstraat, Beverweerdstraat, Sandenburgstraat en Rijnauwenstraat te Den Haag. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 15 augustus 2018 tot en met 1 oktober 2019.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen;
- II. de voorschriften 1 tot en met 9 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 5 februari 2018 en de aanvullingen van 13 juni 2018 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is van 15 augustus 2018 tot en met 1 oktober 2019. Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

drs. R.S. Noé
plaatsvervangend Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden en daarbij het ecologisch werkprotocol over te leggen aan Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van Flora en Fauna (FF);
 - eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering een week van te voren schriftelijk te melden aan Unit Groen Bodem en opsporing van de omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid;
 - uiterlijk één week vóór het beëindigen van de werkzaamheden Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 3.4 en bijlage 2 van het rapport 'Beverweerdstraat en omgeving; Activiteitenplan' van 5 februari 2018. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld, waarin in ieder geval het volgende dient te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en het ecologisch werkprotocol op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.
- 5 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 3.4 en bijlage 2 van het rapport 'Beverweerdstraat en omgeving; Activiteitenplan' van 5 februari 2018.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dient hiervoor een minimaal gelijkwaardige maatregel voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecoloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming van desbetreffende beschermde soorten.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

- 7 Uiterlijk drie maanden voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregel wordt uitgevoerd dient deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Haaglanden te worden overgelegd, e-mailadres vergunningen@odh.nl.
- 8 Het verwijderen van tijdelijke vleermuiskasten dient begeleid te worden door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Voorafgaand aan het verwijderen dient een deskundige vast te stellen dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 9 De locaties van de tijdelijke en permanente vleermuiskasten en het type dienen te worden gemeld via <http://www.vleermuiskasten.nl/>

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten- beschermd én onbeschermd- geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 12 februari 2018 hebben wij een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het project 'Beverweerdstraat en omgeving te Den Haag'. De werkzaamheden betreffen het renoveren en isoleren van acht appartementencomplexen aan de Loevesteinlaan, Hardenbroekstraat, Beverweerdstraat, Sandenburgstraat en Rijnauwenstraat te Den Haag. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren, alsmede het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt gevraagd voor de periode van 15 augustus 2018 tot en met 1 oktober 2019.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Beverweerdstraat en omgeving; Activiteitenplan, DUEC1801, E.C.O.Logisch, 5 februari 2018;
- Quickscan ecologie Beverweerdstraat, HWNA1603, E.C.O.Logisch, 5 februari 2018;
- Natuuronderzoek Beverweerdstraat Complex 539, HWNA1603, E.C.O.Logisch, 5 februari 2018;
- Notitie plaatsen vleermuiskasten Beverweerdstraat, complex 539, HWEC1701, E.C.O.Logisch, 27 februari 2016.

Op 13 juni 2018 hebben wij aanvullende informatie ontvangen ter onderbouwing van de aanvraag.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 11 april 2018 verzocht om aanvullende gegevens en is de procedure opgeschort. Op 13 juni 2018 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen en is de procedure 8 hervat.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt gerealiseerd dan wel verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levend dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is tevens genoemd in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Beoordeling

Aanvraag

De initiatiefnemer is voornemens onderhouds- en isolatiewerkzaamheden uit te voeren aan acht appartementencomplexen aan de Loevensteinlaan, Hardenbroekstraat, Beverweerdstraat, Sandenburgstraat en Rijnauwenstraat. Vanaf september 2018 wordt gestart met de werkzaamheden aan de gevels. Hiervoor worden steigers met netten geplaatst. Het aanbrengen van de gevelisolatie zal gefaseerd worden uitgevoerd, waarbij zes weken per blok is beoogd. Volgens de huidige planning worden de werkzaamheden afgerond in augustus 2019. Hierbij worden er het hele jaar werkzaamheden uitgevoerd.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om vast te stellen of er sprake is van overtreding van de Wnb is in 2016 en 2017 onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

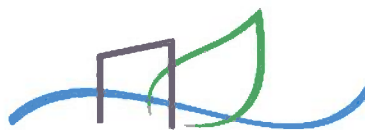
De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn twee zomerverblijfplaatsen en twaalf paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en tien paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis vastgesteld. Deze verblijfplaatsen bevinden zich op de gevels, onder de dakrand en in de gevels van de bebouwing. Het is niet uitgesloten dat deze verblijfplaatsen ook fungeren als winterverblijfplaats van één of enkele exemplaren gedurende milde winters. Als gevolg van de gevelisolatie gaan deze verblijfplaatsen verloren. Hierbij worden de aanwezige individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken worden maatregelen zoals beschreven in hoofdstuk 3.4 en bijlage 2 van het rapport 'Beverweerdstraat en omgeving; Activiteitenplan' van 5 februari 2018 uitgevoerd. In 2017 zijn twaalf tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen aan gebouwen en acht aan bomen opgehangen. Voor 15 februari 2019 zijn er in totaal 31 tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen aan gebouwen en acht aan bomen gerealiseerd. Hiervan zijn negentien van de alternatieven aan gebouwen tevens gelijk een permanente voorziening. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd zodat er altijd verblijfplaatsen beschikbaar blijven. In de nieuwe situatie worden 54 permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de geplande werkzaamheden gaan veertien verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en tien verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. Omdat niet is uitgesloten dat de vleermuizen in deze verblijfplaatsen overwinteren gedurende een milde winter moeten de gebouwen die in de winter worden geïsoleerd ongeschikt gemaakt worden voordat de actieve periode eindigt. Om deze reden worden de blokken 2 tot en met 5 uiterlijk half oktober ongeschikt gemaakt door het aanbrengen van exclusion flaps. Hiermee worden vier paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en vijf paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetast. In februari 2017 zijn twintig alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van vleermuiskasten op nabijgelegen appartementen en bomen. De vleermuizen hebben genoeg

omgevingsdienst HAAGLANDEN

gewenningstijd gehad om deze verblijfplaatsen te ontdekken. Na afloop van de werkzaamheden worden in de complexen permanente alternatieven gerealiseerd. Blok 1 wordt in oktober afgerond en hier worden drie permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd door het aanbrengen van inmetsekkasten in de gevels. De in de blokken 2 tot en met 5 aanwezige vleermuizen kunnen naar de tijdelijke kasten of naar de permanente alternatieven in blok 1 uitwijken. De permanente alternatieven die worden gerealiseerd in de blokken 2 tot en met 5 kunnen, samen met de tijdelijke kasten, fungeren als alternatief voor de aan te tasten verblijfplaatsen in de blokken 6 tot en met 8. Na afloop van de werkzaamheden zijn vijftig permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de gevels van de bebouwing. Daarnaast worden vier kraamverblijfplaatsen aangebracht door het koppelen van vier inmetsekkasten. Deze kasten worden alvast opgehangen voor toekomstige werkzaamheden aan de Erasmusweg. Nu kunnen de kasten als extra uitwijkmogelijkheid fungeren. De tijdelijke kasten in bomen zullen blijven hangen. Naast de aangeboden alternatieve verblijfplaatsen zijn er met name ten (noord)oosten van het plangebied gebouwen met open stootvoegen aanwezig waar de gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen naar kunnen uitwijken. Door de fasering in de uitvoering en het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zijn er te allen tijde binnen het plangebied uitwijkmogelijkheden beschikbaar. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn niet kieskeurig in de keuze van een zomer- of paarverblijfplaats en daarmee is het aannemelijk dat ze in het plangebied aanwezig blijven.

De tijdelijke vleermuiskasten aan gebouwen worden verwijderd als hier werkzaamheden plaats gaan vinden. Het verwijderen van de kasten dient begeleid te worden door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Voorafgaand aan het verwijderen dient een deskundige vast te stellen dat de kasten niet in gebruik zijn. Wij hebben dit in voorschrift 8 opgenomen.

Voor het verdwijnen van de zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis worden tijdelijke en permanente vleermuiskasten aangebracht. Van belang is dat deze kasten worden aangemeld bij www.vleermuiskasten.nl. Op deze wijze komt meer inzicht waar kasten zijn geplaatst. Wij hebben dit in voorschrift 9 opgenomen

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om er voor te zorgen dat de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis niet in het geding komt.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen en dit protocol dient op de locatie aanwezig te zijn waardoor de zorgvuldige uitvoering van het werk is gegarandeerd. We hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 van de ontheffing opgenomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

De appartementen binnen het plangebied zijn gebouwd in 1953 en kennen een aantal (bouw-)technische problemen. De kozijnen zijn voorzien van enkel glas zonder adequate ventilatievoorzieningen, waardoor er nauwelijks of geen afvoer van vervuilde en vochtige lucht uit de woning is. Hierdoor hoopt vocht zich op in de woning. Dit vocht slaat neer op de koudste delen van de woningen, in dit geval de enkelglas ramen met schimmelvorming als gevolg. Om dit probleem op te lossen wordt dubbelglas aangebracht en daarnaast gevels en daken geïsoleerd om nieuwe koudebruggen te voorkomen. Daarnaast wordt de ventilatie verbeterd door mechanische afzuiging aan te brengen. Naast het oplossen van het vochtprobleem in de woningen (en daarmee samenhangende gezondheidsklachten van bewoners) zal de isolatie van de

omgevingsdienst HAAGLANDEN

woningen zorgen voor een afname van de CO₂-uitstoot en sluit daarmee aan bij klimaatdoelstellingen zoals opgenomen in onder andere het Energieconvenant.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatie gebonden vanwege de renovatie van bestaande woningen. Als gevolg van de omvang van de werkzaamheden is het niet mogelijk alle verblijfplaatsen in de kwetsbare paarperiode te ontzien. Dit zou slechts mogelijk zijn wanneer alle werkzaamheden tegelijkertijd worden uitgevoerd. Dit heeft echter als gevolg dat alle aangetroffen verblijfplaatsen tegelijk ongeschikt raken. Door een fasering in de werkzaamheden aan te brengen, blijven er te allen tijde verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis beschikbaar.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen. Er is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.